

Quick Divorces

Show# 250 | Dec 14th 2019

פרשת ויצא פרק כט פסוק כו

וַיֹּאמֶר לְבָן לֹא-יַעֲשֶׂה כֵן בְּמִקְוָמֹנּוּ לְתֵת הַצְעִירָה לְפָנָי הַבְּכִירָה:

העמק דבר שם

לא יעשה וגו'. הסביר לו שבדבריו מתתי אותה לאיש אחר, לא כוון בשביל שהיא קטנה ודילמא חלשה אלא בשביל שאי אפשר להשיאה לפני הבכירה, וא"כ אין בנתינת לאה רמיה, שבלא זה א"א להשיא הקטנה ממנה:

Riddles of the week

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ד עמוד א

כדרכי יעקב בר אידי, דרבי יעקב בר אידי רמי, כתיב: והנה אנכי עמך ושמרתיך בכל אשר תלך וכתוב: ויירא יעקב מאד! אמר: שמא יגרום החטא.

מדרש רבה פרשת וישלח פרשה עו אות ב

ויירא יעקב מאד ויצר לו וכו', כל השנים הללו הוא יושב ומכבד את הוריו תאמר שהוא בא עלי מכח כיבוד אב ואם שהרי כך אמר יקרבו ימי אבל אבי, תאמר שמת אותו זקן ובא עלי להרגני.

זוהר פרשת וישלח דף קסח עמוד א

ועקב לא הוה בעי למסמך על ניסא דקודשא בריך הוא בגין דחשיב דלאו איהו כדאי דקודשא בריך הוא יעביד ליה ניסא מאי טעמא בגין דלא פלח לאבוי ולאמיה כדקא יאות וכו' ונטל תרי אחיות.

Selected emails from our listeners

Comments on the Show

1) Thank you for shedding light on the problem of marriages that quickly devolve and end in divorce. It is heart wrenching. Recent episodes of the podcast highlight significant and growing problems in the Shidduch system. I am a product and Musmach of YU, so I have a different experience. The analysis of the problem seems accurate people are getting married without knowing enough of each other. The solution however begins with a category error. The Shidduch system is oriented towards preventing the misdeeds that lurk within male-female relationships, rather than in promoting connection and marriage. The solution to not knowing a person well enough is not more research and references, but actually getting to know the person better- more time dating in varied settings, learning to trust one's instincts. To enable this only a minimal background check should be done. Resumes and references promote the creation of facades, since the actual person does not get to initially present themselves. To put it differently, Shidduch dating should be oriented toward marriage- more time dating, no resumes, no thorough checks. Just to be clear, my comments are about how people date, and not the usage of Shadchanim which is about how people meet.

2) People who are well connected, like the people interviewed on the podcast, have an easier time doing research and the system works for them. I am not sure that they realize that the less well connected struggle to find out reliable information.

3) Rabbi Frand's Chizuk very much resonated with me. It should be noted that he quoted the Gemara as קשה כקריעת ים סוף, which others did not quote. A few other respondents cited the Gemara that one's life partner is determined before birth. What bothered me is that the Gemara presents this as a Machloket, but R Wasserman did not develop this. That could have helped people.

Much continued Hatzlacha,

Rafi Eis

Mrs Rigler

תלמוד בבלי מסכת סוטה דף ב עמוד א

והא אמר רב יהודה אמר רב: ארבעים יום קודם יצירת הולד, בת קול יוצאת ואומרת: בת פלוני לפלוני בית פלוני לפלוני שדה פלוני לפלוני.

תלמוד בבלי מסכת נדה דף טז עמוד ב

דדריש ר' חנינא בר פפא: אותו מלאך הממונה על ההריון לילה שמו, ונוטל טפה ומעמידה לפני הקדוש ברוך הוא, ואומר לפניו: רבש"ע, טפה זו מה תהא עליה? גבור או חלש, חכם או טיפש, עשיר או עני. ואילו רשע או צדיק - לא קאמר, כדר' חנינא; דא"ר חנינא: הכל בידי שמים - חוץ מיראת שמים, שנאמר ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו'.

רש"י שם

הכל בידי שמים - כל מדותיו וקורותיו של אדם באין לו בגזרת מלך חוץ מזו.

אבן עזרא

מבחר השירה העברית (חיים ברודי, ליפסיא תרפ"ב), עמ' רח-רט.

גִּלְגַּל וּמְזֻלוֹת בְּמַעְמָדָם נָטוּ בְּמַהֲלָכָם לְמוֹלְדֹתַי;
לוֹ יִהְיוּ גֵרוֹת סְחָרְתִּי — לֹא-יִחַשְׁדֵּךְ שֶׁמֶשׁ עָדִי מוֹתִי!
אֵיגַע לְהַצְלִיחַ וְלֹא-אוֹכֵל, פִּי עֹתוֹנִי כֹכְבֵי שָׁמַי;
לוֹ אֶהְיֶה סַחַר בְּתַכְרִיכִין — לֹא-יִגְוַעוֹן אִישִׁים בְּכָל-יָמַי!

אֲשָׁפִים לְבֵית הַשָּׁר — אֲמָרִים: כָּבֵר רָקֵב!
אָבֵא לְעֵת עָרֵב — אֲמָרִים: כָּבֵר שָׁכֵב!
אוּ יַעֲלֶה מְרָקֵב, אוּ יַעֲלֶה מְשָׁכֵב —
אוֹיֵה לְאִישׁ עֲנִי, נוֹלֵד בְּלִי כוֹכֵב!

אבן שלמה מהגר"א פרק א אות ב

(עֵיקָר חַיּוֹת הָאָדָם, הוּא לְהִתְחַזֵּק תָּמִיד
בְּשִׁבְרֵת הַמַּדּוֹת, וְאִם לָאוּ לְמָה לוֹ חַיִּים.)

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף יא עמוד א

דאמר רבי יהושע בן לוי: כל מעשה בראשית בקומתן נבראו, לדעתן נבראו, לצביון נבראו. שנאמר ויכלו השמים והארץ וכל צבאם, אל תקרי צבאם אלא צביונם.

רשם שבו דרושי עולם דתמוז חלק א' דרוש ה' סימן ח' אות ו' ו' ואחרמה מב

והוא ג"כ היכל הקידש המכוון באמצע אשר הוא נושא את כולן
האמור בספר יצירה פ"ד (ע"ש בהר"מ בוטריל מ"ב בשם רב האי
גאון שאמר כי הוא מקומו של עולם ע"ש) וכאשר התחילו החילונית
לחפש ולמלאו מקום הראוי להבי"ע התבוננו וראו כי אין מקום להם
למעלה כלל לא בפנים וגם לא באחוריים לא מקרוב וגם לא מרחוק
ולכן ירדו כל אותן החילונית הן החילונית דהפנים והן החילונית
דהאחוריים הגה ירדו כולם למטה לגמרי מרגלי א"ק והוחשכו ע"י
ירידתם עוד יותר והולילו והמליחו שם המקום להבי"ע וכמ"ש הרב
צמב"ש הנז' כי נעשה המקום דהבי"ע מהארת החילונית אשר
ירדו שם והגם שכל המקום הזה הרי הוא חשוך מאד באשר שהוא
למטה מרגלי א"ק והאלילות לגמרי. עכ"ז הנה עשו כ"ז בצחירתם
שהוא מדעתם ורלוגם. וכמ"ש הרב ובחרו להם הגמוך. כי רק
ע"ז יש אפשרית מעתה להוליא אה כל העציות הבי"ע כמו שהוא.
והשכילו וראו כי כן הוא הראוי להם בדוקא לפי הכוונה התכליתית
אשר בהתיקון האחרון ולכן נעשה כ"ז מדעתם. שהוא צנפס חפלה.
והוא כמו שאמרו כל מעשה בראשית **לדעתן נבראו** לצביונם נבראו
וכנ"ל. וזהו שאמר. ובחרו. כי עשו כ"ז בצחירתם שהוא בחפלה
ורלוגם. והרי נתיישב בכ"ז מעתה כל הערה א' ב' ז' היטיב.

Dr. Benzion Sorotzkin, Psy.D

Clinical Psychologist
Brooklyn, NY
www.DrSorotzkin.com
bensort@aol.com

Shidduch Narratives: "Disclosing," or Sharing a Life in Context

July 2017

A dilemma faced in many *shidduchim* is how much and when to reveal less than positive aspects about oneself. On one hand, there is a realistic concern that revealing too much too early will doom the relationship before it gets off the ground. On the other hand, not revealing pertinent information creates its own problems. The person feels like a fraud and will question whatever positive feedback he is getting from his partner. "How positive would she feel about me if she knew the truth about me?" "She likes the person I'm pretending to be and not the real me." Likewise, the truth often comes out later, and even if the person had a *psak* that he wasn't *halachically* obligated to disclose this information - and even if the partner would have accepted the shidduch if they had been told, now they resent having been deceived.

This article does not address the issue of what or when a person is obligated to reveal to his date any particular negative aspect of himself. That is an issue that each person needs to discuss with a *posek*. However, besides asking for a *halachic* ruling of what one is **obligated** to reveal it is also strongly recommended to ask for advice as to what would be **advisable** to reveal. Rav Shlomo Zalman Auerbach, for example, was asked by parents of a young man if they are obligated to reveal a certain family issue to his date. He responded that although *halachically* they may not be obligated to do so, he advises them to do so anyway because otherwise the other side will feel deceived and resentful when they later become aware of it. This will likely negatively impact the relationship.¹

This paper focuses on the next step, after the decision is made to reveal negative information. I discuss the **process** and the **manner** in which this type of information is revealed. I am proposing a process that allows the development of the relationship and the revealing of the details of one's life to go hand in hand. This gradual process is more likely to result in a successful outcome than deception or an abrupt disclosure.

"

¹ בספר חכו ממתקים (" ') : (רבי שלמה זלמן אויערבאך)

Chazal tell us that one is permitted - or perhaps even required - to "change from the truth" for the sake of peace.¹ When *Hashem* informed Sarah that she would have a child, she wondered how this was possible when *Avrohom* is old. When *Hashem* repeated her comment to *Avrohom*, He *changed* her comment to, "when I am old." There was a concern, *Chazal* tell us, and that if *Avrohom* heard Sarah describe him as being old it would perhaps to a slight degree impact negatively on their harmonious relationship.² Therefore, for the sake of peace, *Hashem* *changed* what she said.

I have always wondered why *Chazal* use the euphemism of *changing* for the sake of peace, rather than calling a spade a spade. Why don't they describe *Hashem's* action as " " ?

I would like to suggest one possible way to understand this. Perhaps it is **more** accurate to characterize what *Hashem* did as having *changed* Sarah's specific words rather than characterizing it as distorting her intentions as would be implied if we said *Hashem* "lied."

When Sarah wondered how she could possibly have a child when her husband was so old, she did not mean to say anything derogatory about him. She was just being factual. But there was a possibility that *Avrohom* would understand it with some connotation of negativity. To eliminate the possibility of such a misunderstanding and to make sure that Sarah's statement was understood as it was **truly** meant, *Hashem* *changed* her actual words. This is why it is called *changing* and not lying.

This idea has an important application to the Shidduch process. Being factually honest without context can result in painting a **false** picture. *Bochurim* burdened by their (often exaggerated) perception of their shortcomings will often react in one of these two subconscious defensive maneuvers: 1) Dump and dread, or 2) Evade and pretend.

In the first, the *bochur* dreads the rejection he is certain will come his way as soon as his date discovers his true shameful self. This often prompts him to immediately address this fear with a preemptive strike: "Hello I'm Shimmy and I sometimes sleep through *davening*." This opening remark gives the false impression that this deficiency is his most salient feature. It leaves out important facts that may mitigate the negativity of his actions and certainly leaves out the context of his complete self.

In the second, more common, defensive maneuver, the *bochur* will strive to avoid rejection by avoiding topics related to his weaknesses and pretend that all is perfect in his life. There is an understandable reluctance for people to reveal to their dates some of the challenges and difficulties they have faced in their lives. For example, they will ask their Rav if and when

1 " (:) : - שינה הכתוב מפני השלום, " "] : [.
 2 " , (, ' " ,)

challenges they faced and are therefore less overwhelmed with shame over them and are also proud of the significant steps they have taken to improve. They are also more likely to realize that others probably also had to deal with challenges so they don't automatically put their date on a pedestal. This is important because putting them on a pedestal creates an even more extreme perceived gap between their perfect date and their own inadequate, shameful self.

The Process of Letting One's Self Be Known

As emphasized above, the first step in this process is viewing yourself in a balanced manner and in context. That means being at least equally aware of your fine points and accomplishments as you are of your limitations and shortcomings. Likewise, when considering your shortcomings make sure to be aware of extenuating circumstances that may have made your life particularly challenging. This can be especially difficult for people to do when it comes to less obvious circumstances that can negatively impact a person's life. If someone lost a parent or his parents divorced, everyone understands that this made his life more challenging. If "all" that happened was that his parents had no *sholom bayis* or he was consistently and unfairly criticized, he is not as likely to see the connection between those facts and his current difficulties. This narrow perspective is often reinforced by respected people in the community who share this limited vision.

A high school principal once asked me for advice in dealing with a 15 year old student who was seriously underperforming, both academically and behaviorally. In describing the background, the principal related that there was extreme conflict in the parents' relationship. Yet, when I asked the principal for his understanding of why the student was so deficient, he responded: "I guess he must be lazy."

This is in contrast to *gedolei Yisroel* who have emphasized the crucial impact of early family relations on a child's future development. For example: Rav Matisyohu Salomon, writes the following: "It is not an easy thing for anyone to sit through a whole day of school, especially a child, and the mother has to be waiting to shower him with *rachmanus* when he comes homeí . If, however, the home to which he returns is stressful and judgmental, if he goes to sleep with resentment and frustrationí his resentments will be directed toward his parents, his brothers and sisters, his *rebbeim* and teachers, the Torah and even the Ribbono Shel Olam, Heaven forbid. And then we're surprised when some children become dropouts. I don't call them dropouts. I call them pushouts. How can we blame them when they were pushed out by the way we treated them, albeit without malicious intent"?¹

¹ *With Hearts Full of Love* (Mesorah, 2009) p. 73. [See my article on "off the *derech*" youngsters for more similar quotes].

Mindset

I suggest the following as a general frame of mind that increases the likelihood of a relatively smooth shidduch process.

- I am a valuable human being with much to offer in a relationship.
- I am not perfect, and my date is not likely to be either.
- The purpose of dating is to ascertain if we like each other and if we are well suited for each other.
- If my date decides not to continue dating me, it is not likely to be because she thinks I'm a terrible person, rather it's simply because she decided that we are not suited for each other.

"Disclosing" or "Sharing"

When someone has negative information about themselves that they have to share with their date, they will tell me that their Rov said they have to "disclose" this information by the fifth date (for example). To me, the term "disclose" seems more appropriate when selling an object, such as a used car. The seller is obligated to disclose to the potential buyer that the car often overheats on hot days, for example. It seems to me out of place when discussing a person. One "shares" information about himself.

When a person views himself as a commodity for sale on the shidduch market, and he perceives himself as suffering from a shameful flaw, he will often try to compensate by presenting himself as flawless. He will describe himself, his family and his history in an idealized manner. Then at the point in the dating process when he was told he is required to "disclose," he informs his date, somewhat abruptly, that he has been in therapy for two years or that he is taking medication for anxiety, or anything else of that nature.

The date understandably reacts with shock. This was so unexpected! It is so incongruous with the picture of him building in her mind. What else is he hiding? She wonders. While this method ostensibly has the benefit of holding off the negative information until the date gets to know you, the fact that it's done in this abrupt manner throws the date and the parents off and increases the likelihood of their backing out of the shidduch.

It is preferable to begin at an early stage of the dating process to gradually speak about the challenges one faced in life. It should be presented as a positive attribute of facing and overcoming challenges. (I compare it to how someone would speak of arriving in America as a penniless immigrant and having to initially work as a janitor. Then, by dint of hard work, he

learned English and learned a trade and became successful etc. He would tell over the story with pride and not with shame). The story unfolds in a gradual and integrated manner and creates less of a shock because the narrative flows smoothly and is told within a positive framework. Sharing the causes and history of one's challenges, how one learned to cope with his challenges and his accomplishments in the face of adversity is more meaningfully informative than a dry description of his symptoms. It also provides the necessary context to get an accurate picture of the complete person.

The fact that the person didn't react passively to the challenges in his life, but rather took the initiative to improve himself by developing a close relationship with a rebbi, undertaking psychotherapy, etc. will be seen by many dates as admirable qualities.

The positive way the date reacts to earlier stages of relating to the challenges he faced will increase his level of confidence to further share details of his life. This process of gradually sharing more details of one's life is a compressed version of what happens between close friends. They didn't share all details of their lives when they first met. Rather, over time, they gained confidence to be more open with each other based on the empathic reactions they received to their earlier revelations.

If the fact that one faced these challenges is unacceptable to the date, then at least it will become apparent at an earlier stage and the person can conclude that it's not a suitable match without divulging too much information.

I also suggest that after the person discusses the challenges he faced in his life he should ask his date if it's ok for him to ask what might be some of the challenges she had to deal with in her life. This serves to make the relationship deeper and more meaningful and also equalizes the two sides; both imperfect humans who should take pride in their efforts to grow in the face of challenges.

There is a particular difficulty when discussing the challenges of emotional difficulties. In a well-intentioned effort to reduce stigma many mental health professionals proclaim that emotional disorders are basically medical/biological conditions ("a chemical imbalance"). There are two problems with this effort. First of all, the research shows that this "biological model" actually **increases** stigma. When a condition is seen as biological it is viewed as inherent and unchangeable. If it is seen as resulting from life conditions, in contrast, then it is more likely to be viewed as changeable and thus not create as much stigma. Second, the biological model of emotional difficulties is simply not accurate. There is ample evidence that the chemical imbalances found in emotional disorders are the **manifestations** of the anxiety and distress the person is experiencing rather than the **cause** of the condition.¹

¹ See my article on "Chemical Imbalances" for documentation.

When the narrative of a person's life is told in a gradual and integrated manner during the dating process, as suggested above, it will become clear to the date how the difficulties are the result of life experiences and not inborn disorders. The person can also articulate what he has done and is doing to deal with, and even grow as a result of, those difficulties. While this is most certainly not a magic formula that eliminates painful rejection, it does increase the likelihood of success.

ז"ל ע"ד שנתצאר דאין הכוונה שעלם מליאות הערלות מעכב חלא חיוצא דהפקעת שם ערלות דרמי עלי צכדי להכשירן לפסח הוא דמעכב וה"נ צשפחה נהי דלית צה מלות מילה הא מיהא אית צה הפקעת פסול ערלות ע"י טבילה ורחמנא רמי עלי להפקיע פסול ערלות מעבדיו ושפחותיו, והשתא דאתינן להכי אפי' אם לא נפרש דגוית הוי ערלות, שפיר מתצאר הא דטבילה שפחותיו מעכב, שהרי גוית עלמו מעכב צפסח דכתיב כל צן נכר לא יאכל צו וכלול צזה נכרי ממש ג"כ כדאיתא צמכילתא הוצא צתום' כאן ד"ה חלא לאפנויי וצפרש"י ז"ל צפי' ההורה שם צפי' צא, וצאה ההלכה שהחיוצ על האדון להכשיר עבדיו מפסול גוית כמו מפסול ערלות ויש לפלפל צזה וקלרתי.

ונראה דדברי מרן הגר"ח ז"ל מוכרחים דצנכרית איכא פסול ערלות דאמרי צדע"א ורע"ק הא תושב ושכיר מאי עבד ל"י אר"ש לאתויי ערצי מהול, ופריך והני מולין ניהו והתנן קונם שאני נהנה לערלים כו' ואסור צמולי נכרים כו' והשתא אס"ד דאשה נכרית לא חשיצא ערל מאי פריך, הא אריך קרא לאשה תושב ושכיר אע"כ דכולם חשיצו ערלים וכדברי הגר"ח ז"ל. כל סימן זה לא נכתב חלא להעיר והמטיין יצורו.

סימן מד

בענין חשש אונאה בשידוכין

ע"ד אחד שמחמת חולי נעלו ממנו הרופאים את הצילה השמאלית והאחרונים ז"ל מכשירין אותו לצא צקהל ע"פ שיטת ר"ת ז"ל וספר התרומה דלהלכה כשר צצילה אחת וצלירוף שיטת הרמב"ם ז"ל דע"י חולי חשוב צידי שמים עיין אה"ע סי' ה' צפ"ת סק"ז תשובת הגר"ח ז"ל מוולוז'ין אמנם אין הכיתר צרור לכ"ע ומ"מ צשעת הדחק כזה דאל"כ

אין לו תקנה התירוכו וכצר הותר האי גצרה ע"פ הוראות גדולי הרבנים ושאל אם מחוייב עכ"פ להגיד ענינו להמשולכת שהי צו עסק זה והשאלה נחלקת לשנים א' שמא אם לא יגיד יהא חשש קדושי טעות והצ' את"ל שאין כאן חשש קדושי טעות שמא עכ"פ מחוייב להגיד שלא יהא אונאה וגונצ דעת אחרים להגשא צחזקת כשר גמור צלא שום פקפוק.

ולענין שאלה הא' הנה הפ"ת ציו"ד סי' ל"א ס"ק צ' הציא דצרי הח"ס לענין היכא שמתירין צהפסד מרובה שאין זה חלא לגצי צעל הצהמה חצל למכור לאחרים כו' וכתב הח"ס וז"ל וקרוצ ודאי שמחוייב להודיעם ואם לא הודיעם ומכר סתם אפשר הוב מום צמקח וחוצר עכ"ל וא"כ לפ"ז ה"נ נד"ד אפשר דהוי צו נד מקח טעות וחוצר אכן נראה לענ"ד דאין כאן צית מיחוש למקח טעות, שהרי רצ הונא סוצר צגמרא כתוצות דק"א ע"צ דחייצו לאוין שלא הכיר צה אית להו כתוצה ולדידי' פשיטא דהוי קידושי ודאי דצקידושי ספק הא אין לה כתוצה ע"י כתוצות דף ע"ג ע"צ ואפילו לפום מאי דקיי"ל כרצ יהודא דחיי"ל שלא הכיר צה אין לה עיקר כתוצה כתב הנוצ"ת צסימן קס"צ צמסקנתו צהשמעות דהוי מקודשת ודאית וכן מסיק צאחיעזר אה"ע סי' י' ע"ש וכיון דאפילו חיי"ל דאורייתא הוי קדושי ודאי כש"כ נד"ד דאינו חלא חשש דחיי"ל ואפילו לפי דעת התפא"ל והצ"ע שהציא צאחיעזר שם דחיי"ל שלא הכיר צה אינו חלא קידושין דרצנן וכן מלאתי צחצו"א סי' ע"ע סק"ז דהאי גע דלריך צחיי"ל שלא הכיר צה אינו חלא מספק או מדרצנן מאחר דאין לה כתוצה וצגמרא פרק המדיר מוכח דמדמינן גע לכתוצה ע"ש מ"מ כ"ז אינו חלא צחייצו לאוין חצל צחייצו עשה מצואר צהרמב"ם ז"ל פכ"ד מאישות ה"ד דאית לה כתוצה אע"פ שלא הכיר צה משום דהאיסור קיל ע"ש [ועיין אור שמח שם

ראיה גדולה להרמזים ז"ל] וכ"פ בש"ע סי' קט"ז [וע"ש צביאור הגר"א ז"ל] וביון דאפילו חייבי עשה שלא הכיר זה הוי קדושין ודאי כש"כ נד"ד שהותר לגמרי ע"פ שיטת רוב הפוסקים ז"ל ודאי אין כאן חשש קדושי טעות כלל

ומ"מ נראה דאין מבאין סתירה לדברי הח"ס שכתב דאפילו מה שמתירין בהפ"מ אפשר דאם לא הודיעו הוי מק"ט, דאין לדמות טעות במקח וממכר לטעות בקדושין ונשואין, דהא חזינן דהמוכר דבר האסור הוי מק"ט גמור כמבואר בצבורות דל"ז ואפילו מכר דבר האסור מדרבנן הוי מק"ט וחוזר כמבואר בהרמזים ז"ל וש"ע חו"מ סי' רל"ד ואלו חיי"ל שלא הכיר זה לדעת ר"ה אין זה מק"ט ואפילו לר"ז יהודא עכ"פ חייבי עשה שלא הכיר הוי קדושי ודאי ולא חשיב מקח טעות וכנ"ל, וטעמא נראה דגבי לוקח חפץ אין הלוקח רואה דוקא חפץ זה או חתיכה זו, שהרי לא איכפת ל"י באחרת כיוולא זה ומשו"ה כשחית ד"י ל"י ריעתא ודאי מחשבה אללו מום במקח דלמה לו דבר זה והרי באותם דמים יכול לקנות אחרת כיו"צ בלא מום, אבל גבי שידוכין אשר קשה לזווגם בקריעת ים סוף וכשהלדדין מסכימים להנשא מחשב אללם שמחה גדולה ולא יסכימו להנשא לאדם סתם אלא למי שבחרין בהם ומוולא חן בעיניהם, ומשו"ה סתם ריעתא שיש בהם לא חשיב מום לבטל הקדושין אלא"כ הוא מום גמור אשר ידוע שמחמתו לא היו מתרלים בשום אופן.

ולשאלה הז' אם מחוייב עכ"פ להודיע שלא להונות את המשודכת הנה בחו"מ סימן רכ"ח סעיף ו' מבואר דאסור לרמות בנ"א במקח וממכר או לגנוב דעתם כגון אם יש מום במקח לריך להודיע ללוקח כ"י והיינו אפי' מום כזה שאינו מבטל את המקח דמ"מ גניבת דעת איכא ע"ש בסמ"ע, וא"כ לכאורה הי"י נד"ד לריך להודיע, [וא"כ

כמעט שא"א לו להשתדך כי צתחילת השידוכין כל דבר קטן מקלקל], ונראה לכאורה ראיה גדולה שא"ל להודיע מוצמות דמ"ה דקיי"ל עכו"ם ועבד הבא על צת ישראל הולד כשר ומ"מ היו מקפידין מאוד על זה וכדאמרינן התם ואף ר"ז יהודא מורה צה להתירא דכי אתא לקמי' דר"י א"ל זיל איטמר פירש"י ז"ל לך במקום שלא יכירוך ושא צת ישראל שאילו יכירוך לא יתנו לך וכי אתא לקמי' דרבא א"ל גלי או נסיב צת מיינך דאל"כ לא יתנו לו אשה וכדאמר התם ר"ז אפילו אי הוה כיהושע בן נון לא יהיבנא ליה צרת, ומ"מ התירו לו להנשא במקום שאין מכירין אותו מצלי להגיד ענינו דהא אי ידעי לא יבזי ל"י אשה, אלמא דכה"ג שהוא כשר ע"פ ד"ת אינו מחוייב להגיד פגמו.

וטעמא דלא אסרינן כה"ג משום גניבת דעת י"ל כעין הנ"ל דגבי כל מקח אפילו מום שאינו מבטל המקח [היינו שאין אדם מקפיד כ"כ להיות גברא דדרגא עבד כיו"צ] מ"מ אילו צא המוכר מרצונו להחזיר לו הדמים ולבטל המקח ה"י ניחא ל"י אבל גבי נשואין צדיעבד לאחר שכבר נישאו אפילו אילו ה"י הלא השני מסכים מרצונו הגמור לבטל המקח היינו להתגרש מ"מ אומדנא הוא שלא ה"י רואה בזה אחרי שכבר נתקשרו בחבה וקשין גירושין ומי יודע מה יזמן לו עוד, ומשו"ה כל כה"ג שצדיעבד לא יראה לוותר על הקנין אע"פ שיש בו מום זה, לא חשיב גונב דעת צמה שלא סיפר כל מומיו. וגם אפשר דאיסור זה דגניבת דעת [היינו לא שמרמה בפירוש, רק שאינו מספר חסרונותיו] אינו אלא מדרבנן והספר חרדים חשבו צמלות ל"ת מדרבנן צפ"ד ממל"ת מדברי קבלה ע"ש, ובמקום חשש ציטול פו"ר ושאר מכשולות לא גזרו חכמים, ואיך שיהא הטעם, מ"מ מבואר מסוגיא דיצמות דמ"ה הנ"ל שאינו מחוייב להגיד פגמו כל היכא שאינו אסור ע"פ דין.

ומה שהשיב מעכ"ת שליט"א דאפשר דדוקא
 זכהיה דיבמות שפסול יוחסין מצוי
 ורגילים לחקור על זה משו"ה כשצ"ח למקום
 שאין מכירין ולא שאלוהו על יחוסו הוי
 כמוותרים ונכנסים מרלונס לצית הספק,
 אבל פסול פלו"ד שאין עולה על דעת אדם
 לחשוש על זה, אפשר דמהא דלא שאלוהו
 ודרשו על זה אין ראי' כלל שנתראו לזה,
 ובאמת סברה זו מלאנו בתוס' חולין ל"ד
 ע"ב ד"ה אינהו ע"ש, מ"מ נראה דאין זה
 לכו"ע דהמ"מ פע"ו ממכירה ה"ג כתב בשם
 יש מי שכתב שאם הי' דבר שהלוקח יכול
 להבחין לאחור [כגון שקנה חבית יין והי'
 יכול לטעום ולא טעם] כגון שיכולין לנסותו
 ולטעמו ולא הקפיד לטעות כן והמוכר מכר
 לו סתם אינו חוזר, ועיין מל"מ שם שהרי"ף
 ז"ל ורמב"ם ז"ל חולקים על זה ע"ש וא"כ
 לדעת הרי"ף ז"ל ודעמי' הי"ג זכהיה דגלי
 למקום שאין מכירין וגשא אשה במקום שאין
 מכירין אפי"פ שהיו יכולים לשאלו ולא שאלו
 מ"מ אין זה כמוותר על המומין להגשא לו
 אפילו אם הוא מוכרי הבא עב"י [ומדשרי
 להגשא במקום שאין מכירין מוכח דכה"ג
 אין זה בגדר מאנה וגונז דעת כיון שמדינה
 כשר הוא וכנ"ל] ורק לשיטות הסוברים
 דכשיכול לצרר ולא צירר לא חשיב מק"ט
 אפשר לומר דה"ג היה דגלי או נסוב צ"מ
 מה"ט הוא דשרי מדלא חקרו על הדבר, אך
 מ"מ אינו מוכרח דמנלן דזה מצוי לחשוש
 על סתם ישראל שהוא נולד מוכרי הבא עב"י
 ושמינית הדרישה עליו הו"ל כמסכימים על
 פגם זה, וכיון שאיסור גניבת דעת כה"ג
 אינו אלא איסור דרבנן כנ"ל בשם ספר
 חרדים נראה דבשעת הדחק כזה יכול לסמוך
 על שיטת הרי"ף ז"ל והרמב"ם ז"ל דלפי
 שיטתם הא מוכח מיבמות מ"ה הג"ל שא"ל
 להגיד וכמשנ"ת. וגם אינו מוכרח דמניעת
 הדרישה ציוחסין הוי כהסכמה וכנ"ל.
 ומה שחשש מעכ"ת מלד מוס בגופו שאינו
 ראוי להוליד להסוברים דהוי פלו"ד

כה"ג, ונהי דאיסורא שרינן מטעם ס"ס
 מ"מ שמה צמחיאות אינו ראוי להוליד וזה
 הא הוה מוס גמור כדחזינן גבי איילונית
 דהוי מוס, נראה לכאורה דמאחר שע"פ ד"ת
 סמכין אס"ס דלאו פלו"ד הוא וגם ר"ת
 ז"ל כתב דמעשים בכל יום שמולידים עיין
 רמב"ן ז"ל יבמות דע"ה וש"פ שם, וגם
 בזמנינו מקובל אלל העולם ע"פ דברי
 הרופאים שמוליד, כמדומה שאילו ידעה
 האשה ענינו לא היתה חוששת לחשש אינו
 מוליד, ואין זה בגדר מקח טעות לגבי דיכה
 [כל סימן זה נכתב רק להעיר וצ"ח עיון
 הראוי ואינני אומר להלכה למעשה והמעין
 יבחר ויקרצו וש"י צתשו' חות יאיר סי' רכ"א
 מש"כ צענין קדושי סרים ע"ש אך אינו ענין
 כלל לגד"ד כאשר יראה המעיין].

סימן מה

בסוגיא דיבמות דק"ח בעגיני מיאון

יבמות די"ב דתני רמי צר יחזקאל מיאנה
 צבעל מותרת לאציו ציצם אסורה
 לאציו אלמא משעת נפילה נראית ככלתו הי"ג
 [צבתו ונרתה שנפלה לאציו ומיאנה].
 משעת נפילה נראית כנרת צתו, והרמב"ם
 ז"ל פ"ה מגירושין הי"ז כתב הממאנת ציצם
 אסורה לאציו שנראית ככלתו צעת שמת
 צנו אבל לשאר קרובים מותרת לפיכך אם
 מיאנה צאחד מן היצמין מותרת לאחיו
 עכ"ל. והנה מה שפסק דצמיאנה ציצם אחד
 מותרת לשאר אחין זהו כשמואל דאמר הכי
 צפי צ"ש ופסקו הפוסקים ז"ל כשמואל דקאי
 ר"י כותיו, אבל מה שפסק הרמב"ם ז"ל
 דמיאנה ציצם מותרת לכל שאר קרובים כגון
 לבן אחיו לא מלאנו בגמרא דבר זה מצוה
 להדיא ופשוט שהרמב"ם ז"ל למד ד"ז מהא
 דשמואל דמותרת לשאר אחין וסובר דה"ה
 לכל קרובין מותרת ורק לאציו אסורה מה"ט

Rabbi Frand

תלמוד בבלי מסכת סוטה דף ב עמוד א

אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן: וקשין לזווגן כקריעת ים סוף, שנאמר: אלהים מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות.

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קיח עמוד א

אמר רב שיזבי משמיה דרבי אלעזר בן אלעזר: קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, דכתיב נתן לחם לכל בשר וסמיך ליה לגזר ים סוף לגזרים.

אמת ליעקב פרשת כי תצא פרק כד פסוק א

והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר. הנה במשנה [גיטין דף צ' ע"א] נחלקו בזה התנאים, דב"ה אומרים אפילו הקדיחה תבשילו, ורבי עקיבא אומר אפילו מצא אחרת נאה הימנה וכו'. לכאורה זה טעון הסבר, דמדוע תתיר התורה לאיש לגרש את אשתו אך ורק בשביל שהקדיחה תבשילו או משום שמצא אחרת נאה הימנה, וכי מה חטאה זו שתהא מגורשת?

אמנם נראה שכאן ירדה התורה לבאר לנו מהו ענין הנישואין, והיינו שכל אדם צריך לחשוב על אשתו שהיא היותר חכמה והיותר נאה והיותר טובה משאר הנשים שבעולם (וכן היא צריכה לחשוב כן עליו), ואם יתכן שהוא מצא אחרת נאה הימנה נמצא ששוב הוא אינו מחשב את אשתו להכי נאה וא"כ זהו סימן שאין זיווגם עולה יפה. וכן הוא בענין הקדיחה תבשילו, דהנה זה כלל שאין אדם רואה חובה לעצמו, ואם למשל במקרה הפליט דבר מה מפיו מה שלא היה רוצה להגיד, זה ודאי דלא שייך שיכעוס על לשונו - שהרי הוא לשונו ולשונו הוא, וא"כ אם הוא מרגיש איזה טענה במה שהיא הקדיחה תבשילו זהו סימן שהוא אינו מרגיש את האיחוד ביניהם כראוי ואין זיווגם עולה יפה, ולכן יכול הוא לגרשה. ונמצא שהקדחת התבשיל אינו סיבת הגירושין, אלא מה שמרגיש זה לתביעה עליה זה הוא סיבת הגירושין, ודו"ק היטב בזה.

והנה באמת זו מדרגה קשה להשיג, כי איך יתכן ששני בני אדם שונים יתמזגו ויתאחדו להיות כמעט כמו גוף אחד, ולכאורה זה לגמרי נגד הטבע. ובאמת זהו ביאור מאמרם [סוטה דף ב' ע"א]: וקשין לזווגן כקריעת ים סוף, דלכאורה מה שייך "קשה" קמיה קודשא בריך הוא, והלא הוא ברא את העולם כולו באתא קלילא דלית בה מששא, ומה הקושי בשבילו לקרוע את ים סוף. אלא ביאור הדבר הוא שה' בחכמה יסד ארץ [משלי ג' פ"ט], והיינו שכל מה שהטביע הקדוש ברוך הוא בעולם נעשה ע"פ חכמת הבורא, ולכן כשהוא צריך לשנות את הטבע הרי זה חריגה מדרך החכמה, והרי זה כמו שמאלצים לאדם חכם לעשות דבר שטות שזה דבר מאד "קשה" בשבילו, ולכן לעשות מהים יבשה זה דבר קשה בשביל הקדוש ברוך הוא. וכמו כן ענין הזיווג, כלומר ההתקשרות בין שני גופים שונים להיות גוף אחד, זה התקשרות שהיא למעלה מטבע האדם שהטביע השי"ת בעולמנו, ולכן קשה הזיווג כקריעת ים סוף.

ונראה שבכדי להקל על העבודה הקשה הזאת ברא הקדוש ברוך הוא את הזכר והנקבה באופן שהם שתי חלקים מגוף אחד, וזה הוא הביאור בדברי חז"ל שארבעים יום קודם יצירת הולד מכריזין בת פלוני לפלוני, והכוונה בזה הוא שמיד בתחילת יצירתו של האדם הרי הוא כבר באמת חלק אחד עם המיועדת לו, וכבר מתחילת הווייתם הם כשני חלקים מגוף אחד וכל אחד מהם באמת הוא רק חצי מדבר שלם, ולכן כשהם מזדווגים זה עם זה הם באמת משלימים את החצי החסר, ורק באופן זה יכולים הם להגיע לידי המטרה העיקרית של הנשואין - האיחוד לגוף אחד, ודו"ק.